

SJABBAT SJALOM

Sjabbat Weekblad voor Nederland

Jaargang IX, Nr. 343

Parasjat Sjelach Lecha

23 Siwan 5770
4/5 juni 2010

Overzicht Sjelach Lecha (Bamidbar 13:1–15:41)

Op aandringen van de Israëlieten, en met instemming van Hasjem, zendt Mosjé twaalf verkenners uit, één van iedere stam, om Kenaän te onderzoeken. Daar hij moeilijkheden verwacht, verandert Mosjé de naam van Hosjea in Jehosjoea, waarbij hij uitdrukking geeft aan een gebed dat Hasjem hem deze missie niet zal laten mislukken. Zij komen 40 dagen later terug, grote vruchten met zich mee dragend. Wanneer tien van de twaalf verkenners verklaren dat het volk van het land Kenaän net zo groot is als het fruit, worden de mensen ontmoedigd. Calev en Jehosjoea, de enige twee verkenners die nog steeds een invasie voorstaan, proberen de geest van de mensen te versterken. Het volk besluit echter, dat het Land de mogelijke risico's niet waard is, en zij eisen zelfs om terug te keren naar Egypte! De hartstochtelijke gebeden van Mosjé sparen het volk van een uitroeiing door G-d's hand, maar Hasjem deelt hun mee dat het volk 40 jaar in de woestijn moet blijven, totdat al de mannen die gehuild hebben om de valse verklaringen van de verkenners, zijn overleden. Een berouwvol groepje begint een plotselinge inval in het Land, gebaseerd op de oorspronkelijke opdracht van Hasjem. Mosjé waarschuwt hen niet door te zetten, maar zij negeren zijn waarschuwingen en worden afgeslacht door de Amalekieten and Kenaänieten. Hasjem geeft Mosjé instructies betreffende de offers die gebracht zullen moeten worden wanneer de Israëlieten ten slotte het Land Israëel zullen binnentrekken. Zij moeten *challa* van hun deeg afzonderen, een gift voor de *kohaniem*. De wetten voor een offer na een onopzettelijke zonde worden uitgelegd, zowel voor een individu als voor een groep. Echter als iemand godslasteringen uitslaat, en daar geen berouw over heeft, dan zal hij geestelijk worden afgesneden van zijn volk. Er wordt een man gevonden die, in overtreding van de Sjabbat-wetten, op openbaar terrein hout sprokkelt. Hij wordt ter dood gebracht. De voorschriften voor *tsietsiet* worden geleerd. Wij zeggen de afdeling van de *tsietsiet* twee maal per dag ter herinnering aan de uittocht uit Egypte.

Door Ohr Somayach in Jeruzalem, Israëel

©1998 Ohr Somayach International - Alle rechten voorbehouden

De Haftara voor Parasjat Sjelach Lecha

(Jehosjoea 2:1-24)

Korte inhoud: Jehosjoea, de opvolger van Mosjé, zendt twee verspieders naar Jericho om de stad te verkennen. De spionnen komen bij de herberg van de prostitué Rechav, waar zij blijven. De koning van Jericho hoort over de spionnen en eist van Rechav dat zij hen uitlevert. Zij antwoordt dat zij al weggegaan zijn, maar zij heeft hen in werkelijkheid verborgen op haar dak onder wat vlas. De mannen van de koning zoeken de hele Jordaanvallei af naar de twee spionnen. Rechav vraagt de twee spionnen om in ruil voor haar hulp, haar leven en dat van haar familie te sparen. De mannen beloven dat. Rechavs huis was in de stadsmuur en zij laat de mannen langs een touw uit het raam in de muur vluchten. De mannen verzekeren haar dat zij een rode draad uit dat zelfde raam moet hangen, waaruit zij gevlucht zijn, als herkenningsteken en dat heel haar familie in dat huis zijn toevlucht moet zoeken. Dan zullen zij gespaard worden. De spionnen verlaten Jericho en verbergen zich in de bergen, totdat het veilig is om terug te keren naar het Israëlietische kamp. Zij vertellen Jehosjoea: „Hasjem heeft ons het hele land in handen gegeven” en dat de inwoners van het land angstig de komst van de Israëlieten afwachten.

Het verband met de parasja

In de parasja zegt Hasjem tegen Mosjé dat hij er verspieders op uit moet sturen om het land Kenaän te verkennen. In de Haftara zendt Jehosjoea, de opvolger van Mosjé, verspieders uit om Jericho te verkennen.

In de parasja komen twee van de twaalf verspieders terug met positieve verhalen over het te veroveren land en geven blijk van hun vertrouwen in Hasjem, de overige tien hebben daar geen vertrouwen in en het resultaat is dat het volk veertig jaar in de woestijn moet zwerven. De twee verspieders van Jehosjoea hebben wel vertrouwen in Hasjem en het resultaat is dat Jericho veroverd wordt.

* * *

Inzicht in de Parasja

Door Rabbi Aba Wagensberg

Het Goede van het Land

Deze week behandelt de parasja het verhaal van de spionnen die het Land Israël moesten verkennen en die terugkwamen met een negatief rapport. Hun ongunstige beeld van het land was er de oorzaak van dat het gehele Joodse volk wanhoopte aan de mogelijkheid om er te wonen en dat deed hen verlangen om terug te keren naar Egypte. G-d was „boos” op de spionnen die negatief hadden gesproken over het Land, en verordende dat de hele generatie „zal sterven in de woestijn” (Numeri 14:35).

Blijkbaar heeft God het Joodse volk deze zonde nooit vergeven. Zelfs tot op deze dag dragen wij de gevolgen van de lastertaal van de spionnen. Het vers „het volk weende die nacht” (Numeri 14:1) verwijst naar de nacht van Tisja BeAv. De Talmoed (Taäniet 29a) leert ons dat als straf voor het onnodige huilen van de mensen over het verslag van spionnen, G-d vele tragedies liet gebeuren op Tisja BeAv, zodat we door alle generaties „goede redenen zouden hebben om te huilen.”

De ernst van deze straf is zeer ongebruikelijk. Het Joodse volk heeft veel fouten en verkeerde beoordelingen in de loop van de geschiedenis gemaakt, maar zelden waren de gevolgen zo ernstig. Waarom was de fout van de spionnen, zo onvergeeflijk?

In het boek Deuteronomium herinnert Mosjé het Joodse volk aan hun klachten in de woestijn: „Jullie spraken laster in jullie tenten: ‘Het is omdat God ons haat dat Hij ons uit het land Egypte heeft gevoerd’” (Deut. 1:27). Rasji maakt gebruik van een vergelijking om uit te leggen hoe het Joodse volk tot deze conclusie kwam. Stel je eens een koning voor die twee zonen had en twee velden. Eén veld was zelf-geïrrigeerd (*Sjakia*), terwijl het andere voor irrigatie afhankelijk was van de regen (*Baäl*). De koning gaf het zelf-geïrrigeerde gebied aan de zoon van wie hij hield, dus die zoon zou zich nooit zorgen hoeven te maken over zijn gewassen, terwijl hij het veld dat afhankelijk was van regenwater, gaf aan de zoon die hij haatte.

Het Joodse volk zag, dat God hen uit Egypte had genomen - een weelderige, vruchtbare grond – waar de rivier de Nijl een constante bron van irrigatie was – en hen naar het Land Israël bracht, dat afhankelijk was van de hoeveelheid neerslag. Zij kwamen daarom tot de conclusie dat God hen moest haten. Op basis van Rasji's gelijkenis lijkt dit een logische gevolgtrekking. De Tora gaat niet rechtstreeks in op de veronderstelling van het volk, en het antwoord op de vraag blijft open. Hoe kan de reis van Egypte naar het Land Israël als iets anders dan een straf worden gezien?

Als we het Land Israël alleen bekijken in termen van de fysieke en materiële voordelen die het biedt, dan zijn er zeker comfortabelere plaatsen in de wereld om te wonen. Maar als we verder kijken dan de oppervlakkige kwaliteiten van Israël, en gebruik maken van onze innerlijke visie, dan zien we haar geestelijke voordelen, dan is het veel beter om in Israël te leven en afhankelijk te zijn van de hoeveelheid neerslag, dan om in Egypte te leven zonder ons zorgen te maken over water. Waarom? Omdat onze afhankelijkheid van regen ons dwingt om ons spiritueel te ontwikkelen. Als er geen regen is, moeten we erom bidden en ons tot de Hemel wenden en dat dwingt ons om de ware Bron van ons voedsel te herkennen.

Dit zou een reden kunnen zijn dat een gebied, dat afhankelijk is van regenwater, een *Baäl* wordt genoemd. Het woord *Baäl* betekent letterlijk ‘eigenaar’ of ‘meester.’ Wonen in het Land Israël herinnert ons er voortdurend aan dat de wereld een *Baäl* heeft. En onze afhankelijkheid van Hem houdt onze relatie sterk.

* * *

Een Jaar in Israël

Gebaseerd op dit idee kunnen we begrijpen waarom het Joodse volk nooit de zonde van de spionnen werd vergeven. Volgens Rabbi Jitschak Elchanan Spector leert de straf, die we hebben ontvangen, ons hoe God een strikt negatieve houding ten opzichte van het Land Israël beoordeelt. Als we ons afsnijden van het Land Israël, snijden we ons af van de buitengewone geestelijke voordelen die het land te bieden heeft en alle kansen voor groei die zij biedt. Als we ons afsnijden van dit potentieel, dan verwerpen we het hele doel van ons bestaan.

Elk jaar gaan op dit moment studenten, die een jaar in Israël hebben gestudeerd of die daar een voorbereidend jaar hebben doorgebracht, terug naar de diaspora om de zomer door te brengen met hun families. Voor velen is hun eerste Sjabbat in het buitenland parasjat Sjelach Lecha. Misschien is het geen toeval dat de timing op deze manier werkt. Wanneer iedereen samen rond de Sjabbat tafel verzameld is en de familie

begint te vragen: „Hoe was je jaar in Israël?“, dan hebben deze studenten letterlijk de mogelijkheid om de zonde van de spionnen te corrigeren.

Het merendeel van de spionnen zag alleen de fysieke, externe aspecten van het Land, en veel dingen leek vreemd voor hen. Omdat zij alleen die oppervlakkige elementen zagen, en niet naar de innerlijke spirituele schoonheid van het land keken, concludeerden zij dat Israël een slechte en gevaarlijke plek was om te wonen. Bezoekers aan Israël vandaag zijn de ‘spionnen’ van deze generatie. Ze hebben de keuze om hun krachten te bundelen met de tien spionnen die het land negatief bekeken, of de kant van Jehosjoea en Calev te kiezen, die diepere, innerlijke visie hadden en de geestelijke rijkdom van het land zagen. Laten we, voordat we onze mond open maken om onze ervaringen in het Land Israël met onze familie en vrienden te delen, even stilstaan en nadenken over wat we gaan zeggen.

Mogen wij allen gezegend worden om Israël te bezoeken en er te wonen, zodat we ons verstandig en diep kunnen concentreren op wat echt belangrijk is in het leven, en dat kunnen nastreven met een vuur, dat ons zal verheffen tot de hoogste niveaus.

MISJNA VAN DE WEEK

DEMAI – HOOFDSTUK DRIE

Misjna 3:4

הַמּוֹלֵךְ חֲטִים לְטוֹחַן כּוֹתֵי אוֹ לְטוֹחַן עִם הָאָרֶץ, בְּחֻזְקָתָן לְמַעֲשׂוֹת וְלִשְׂבִיעֵית. לְטוֹחַן נְכָרִי, דְּמַאי.
הַמִּפְקִיד פְּרוֹתָיו אֶצֶל הַכּוֹתֵי אוֹ אֶצֶל עִם הָאָרֶץ, בְּחֻזְקָתָן לְמַעֲשׂוֹת וְלִשְׂבִיעֵית. אֶצֶל הַנְּכָרִי,
כְּפְרוֹתָיו. רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר, דְּמַאי:

Wanneer iemand [vertiend] tarwe naar een *Koetie*¹-molenaar² brengt of naar een molenaar die een *am haärets* is, om te laten malen, dan wordt verondersteld³ dat er niets aan veranderd is betreffende *maäser* en *sjewüet*. Naar een niet-Joodse molenaar, dan is het *demai*⁴. Fruit dat in bewaring gegeven is bij een *Koetie* of bij een *am haärets*, wordt verondersteld onveranderd te zijn ten aanzien van *maäser* en *sjewüet*⁵. Bij een niet-Jood: zoals zijn fruit⁶. Rabbi Sjim'on zegt: *demai*.⁷

Aantekeningen bij Misjna 3:4

1. De *Koetien* waren een volk dat door de koning van Assyrië naar de Sjomron [Samaria] waren gebracht, nadat hij de tien stammen van Israël daaruit had weggevoerd en hij het land niet onbevolkt wilde achterlaten. Uit angst voor de daar rondlopende leeuwen, gingen zij over tot het Jodendom [zie II Koningen 17]. Zij werden beperkt vertrouwd, want zij vertienden wel wat zij aten, maar zij vertienden niet wat zij verkochten en zij hielden zich ook niet aan de voorschriften van het *sjemita*-jaar. Na de tijd van de Misjna bleek dat zij een afgodsbeeld aanbaden en daarna werden zij niet meer als Joden erkend. In deze Misjna worden zij nog als Joden erkend.
2. **Naar een Koetie-molenaar** – Een Koetie die graan maalt (RAV).
3. **Het wordt verondersteld** – We zijn niet bang dat de Koetie het vertiende graan ruilt voor onvertiend graan [want daarvan worden zij niet verdacht] (RAV).
4. **Naar een niet-Joodse molenaar, dan is het demai** – [Wanneer het graan naar een niet-Joodse molenaar wordt gebracht om te malen, dan wordt het meel dat men daarvan terugkrijgt *demai* geacht te zijn] want de niet-Jood wordt ervan verdacht het graan te hebben verwisseld [voor onvertiend graan] (RAV). [Omdat hij van verschillende klanten graan krijgt (Rambam).] Toen men naderhand ontdekte dat de *Koetien* het beeld van een duif aanbaden, boven op een berg, werden de *Koetien* gewone niet-Joden.
5. Want een *Koetie* en een *am-haärets* worden er niet van verdacht dat om te wisselen.
6. **Bij een niet-Jood, zoals zijn fruit** – [De vruchten die men terugkrijgt van de niet-Jood, hebben de status van fruit van een niet-Jood.] Want het fruit van een niet-Jood is vrijgesteld van *ma'aser*. Het is de gewoonte dat veel manden met graan bij de molenaar gezet worden [om te malen] en we vrezan dat hij de manden met graan van een Jood, dat *demai* is, verwisseld heeft [voor ons graan] maar voor fruit kan men niet zeggen, dat hij het misschien verwisseld heeft voor fruit van een Jood, maar misschien heeft de niet-Jood het verwisseld voor zijn eigen fruit en dus hebben ze [de teruggekregen vruchten] de status van fruit van een niet-Jood (RAV). [Dit is de mening van Rabbi Meïr (Tosefot Jom Tov).]
7. **Rabbi Sjim'on zegt: het is demai** – Rabbi Sjim'on meent dat wij ook bij fruit vrezan dat het in het huis van de niet-Jood verwisseld is voor het fruit van een andere Jood, omdat ook die andere Jood zijn fruit bij de niet-Jood in bewaring heeft gegeven en zo valt te vrezan dat de niet-Jood het daarmee verwisseld heeft en misschien had die andere Jood niet vertiend. Maar de *halacha* is niet volgens R. Sjim'on (RAV).

Vit de Babylonische Talmoed

De voornaamste onderwerpen van Traktaat – Sjabbat 41

Badvoorschriften

Rav Zera vertelt dat hij zag dat Rav Abahoe een bad nam in de rivier en zijn geslachtsdelen met zijn hand bedekte. R. Zera twijfelt of R. Abahoe daarbij niet zijn manlijk lid aanraakte [hetgeen verboden is, want daardoor kan men tot gedachten komen die tot een nodeloze en dus verboden en strafbare zaadlozing leiden]. De Gemara verwerpt die gedachte, want een Baraita vertelt dat de zondvloed werd veroorzaakt doordat de mensen nodeloos hun zaad verspilden en een zonde met dergelijke gevolgen zal R. Abahoe dus niet begaan. Abbajjé verwerpt die gedachte van R. Zera met behulp van een vergelijking met een Baraita die zegt dat als een troep vreemde soldaten ingekwartierd is in vreedestijd, alle open wijnvaten verboden zijn geworden, want zij worden ervan verdacht de wijn te hebben gebruikt voor hun afgodendienst. Maar in oorlogstijd zijn hun gedachten te zeer bezig met de angst voor de oorlog, dat zij geen tijd hebben om aan wijn en plengoffers te denken. Zo was het ook met Rav Abahoe, hij was bang om in de rivier te verdrinken, en daarom komen er geen verkeerde gedachten bij hem op.

Schaamte voor de besnijdenis?

De Gemara zet toch een vraagteken bij het gedrag van R. Abahoe: schaamde hij zich voor zijn verbond van Avraham Avienoe [besnijdenis]? Maar de Gemara antwoordt: Wanneer men de rivier ingaat, en men loopt dus met zijn rug naar het publiek, dan laat men zijn besnijdenis onbedekt en loopt rechtop, maar als men terugkomt uit de rivier, en dus de mensen voor zich heeft, dan bedekt men de plaats van zijn besnijdenis om redenen van fatsoen en dan loopt men gebogen.

Nog meer badadviezen

Een Baraita leert: Wie eet, moet ook drinken, anders krijgt men last van zijn ingewanden. Wie eet moet daarna [minstens] vier *amot* lopen, anders verteert zijn eten niet en krijgt hij een slechte adem. Voordat men eet, moet men zijn behoeften doen, want anders krijgt men een onaangename lichaamsgeur. Na het baden moet men zich met koud water afspoelen, om zich aan te sterken. Bij [voor (*Rasji*)/ na (*Tosafot*)] het baden moet men zich oliën. Na een heet bad moet men warm water drinken.

Misjna Een ketel, waarin water werd gekookt vóór Sjabbat en waarin het water op Sjabbat alleen wordt warm gehouden, zonder dat de ketel het water verwarmt, daaruit mag men het water op Sjabbat drinken. Water in een ketel die warmte toevoegt op Sjabbat, is verboden om te drinken.

Misjna Het is verboden koud water te gieten in een ketel die van het vuur is gehaald, om het te koken, maar men mag het wel doen om het water te verwarmen. Men mag ook koud water in een kop [*klie sjenie*] met warm water gieten om het koude water te verwarmen.

Gemara Wat bedoelt de misjna dat verhitten niet mag, maar verwarmen wel?

Rav Adda bar Masna antwoordt: nadat de ketel van het vuur gehaald is en het hete water eruit gegoooid is, mag men geen kleine hoeveelheid koud water erin gooien, want dat wordt door de hete ketelwand verhit, maar een grote hoeveelheid water koelt de ketelwand af en het koude water wordt alleen maar opgewarmd, maar niet verhit.

Daf 41b

Onbedoelde neveneffecten

En dat de hete metalen wand van de ketel door het plotselinge afkoelen verhard wordt [hetgeen op zichzelf verboden is op Sjabbat], is een onbedoeld neveneffect, dat volgens Rabbi Sjim'on is toegestaan, zoals wij geleerd hebben op daf 40a.

Een andere verklaring voor de Misjna

Abbajjé is het niet eens met de verklaring van Rav Adda bar Masna en geeft een andere verklaring: Men mag in een ketel met heet water, die zojuist van het vuur is gehaald geen kleine hoeveelheid koud water gieten, want dan wordt dat verhit, maar men mag wel een grote hoeveelheid koud water [in één keer, maar niet bij kleine beetjes tegelijk (*Misjna Beroera* 318:83)] bij het hete water gieten, zodat het mengsel lauw wordt en men mag geen koud water in een lege ketel gooien, want daarmee verhardt men de ketelwand en dat is volgens Rabbi Jehoeda verboden.

Wanneer is een onbedoeld neveneffect toegestaan en wanneer niet?

De Gemara neemt de discussie weer op tussen Rabbi Jehoeda en Rabbi Sjim'on van de vorige daf, over de vraag of een onbedoeld neveneffect is toegestaan. We hebben gezien dat de halacha R. Sjim'on volgt maar

dat geldt alleen voor het geval dat het verboden, maar onbedoelde neveneffect niet met zekerheid zal optreden, zoals in het geval van de ketel, waar het niet zeker is of de wand versterkt wordt door het koude water (misschien was de wand al eerder versterkt?). Maar als het absoluut zeker is dat er een verboden neveneffect ontstaat, dan is volgens iedereen de handeling verboden. In de toekomst komen we daar nog op terug.

Het verbod op Lasjon Hara – Kwaadspreken

Op basis van het Boek Chofets Chajiem

Hoofdstuk Een (vervolg)

6. Als men Lasjon Hara spreekt om een financieel verlies te vermijden

Het is zelfs verboden om Lasjon Hara te spreken ten einde een financieel verlies te voorkomen. Dit kan betekenen dat we als een dwaas beschouwd worden en dat ons een financiële mogelijkheid ontzegd wordt door de „intelligente” mensen met wie we omgaan. Zoals geldt voor alle *Mitswot lo Taäsee* (Toraverboden) geldt ook hier dat we verplicht zijn af te zien van ons inkomen om het verbod te vermijden.

Een voorbeeld: *Een werkgever wil dan zijn verkoper denigrerend spreken over een concurrent. De werknemer moet dat weigeren, zelfs als hem dat zijn baan zou kosten.*

(De bron hiervan is Sjema: ‘Bechol levavecha, oevchol nafsjecha oevchkol meödecha – [Je zult Hasjem, je G-d, liefhebben] met heel je hart, met heel je ziel en met heel je vermogen.’)

Het is in het algemeen nuttig om een (persoonlijke) rationele benadering tot de wetten van Lasjon Hara te ontwikkelen. Wanneer iemand geconfronteerd wordt met een situatie, waarin hij verwacht wordt denigrerend over iemand te spreken en hij kan dan antwoorden met een persoonlijke filosofie (of soms genoeg zelfvertrouwen om instemming te krijgen met een persoonlijke filosofie), dan zal hij in de meeste gevallen een dergelijke situatie met respect van de ander kunnen vermijden. En in situaties die niet onder de ‘meeste’ vallen, kan men het beste denken aan de voordelen, die het zich houden aan de mitswa, oplevert.

7. Het spreken van Lasjon Hara om persoonlijke schande te voorkomen

Als iemand zijn persoonlijke eer verliest door geen Lasjon Hara te spreken, moet hij dat verlies slikken en zijn mond houden. Bijvoorbeeld: als men zit in een groep mensen die Lasjon Hara spreken en hij kan zich op dat moment niet van het scheiden, dan kan hij toch niet mee doen in hun levendige discussie. Dit geldt zelfs als hij daardoor lijkt op een sul of een sociale buitenstaander. Hij moet proberen zich in te houden en denken aan de vele uitspraken van de Geleerden over een dergelijke situatie: „Het is beter om een dwaas te zijn in de ogen van een mens tijdens zijn hele leven, dan een gedurende één moment een slecht mens in de ogen van G-d” (Edoejot 5:6), en: „De beloning is overeenkomstig de inspanning” (Pirkei Avot 5:25),” en de Gaon van Wilna schrijft: „Voor iedere seconde dat met zwijgt krijgt men een beloning die alle begrip te boven gaat.”

8. Verschillende methoden om Lasjon Hara over te brengen

Men kan Lasjon Hara overbrengen door middel van gesproken, zowel als geschreven woorden, in brieven, boeken, kranten, emails of advertenties, of door middel van suggererende gebaren of op welke andere manier dan ook, zelfs met behulp van gelaatsuitdrukkingen. Bijvoorbeeld met een knipoog: „*David is zeer intelligent,*” of: „*Lea is onderwijzeres, ze heeft er in de klas goed de wind onder (kuch, kuch).*” Het is allemaal verboden. Het is ook verboden om een brief of een artikel in een krant aan iemand anders te laten zien om daarmee de schrijver te kleineren.

9. Kleinerend over jezelf spreken samen met anderen

Zelfs al spreek je ook over jezelf kleinerend, om zo jezelf gelijk te stellen met anderen over wie je spreekt, dan is dan Lasjon Hara en verboden. Bijvoorbeeld: „*Simon en ik hebben vroeger wel eens dingen uit een supermarkt gestolen.*” Of: „*Wij leren geen van allen Tora.*” Het is ook verboden om Lasjon Hara over jezelf te spreken.

Chassidische wijsheid

Leer om te zwijgen – zodat je zult leren om te spreken.

Rabbi Mendel uit Vorki

Praktische Halacha – Deel één: Het gedrag in de ochtend

HOOFDSTUK 9: REGELS VOOR DE *TSIETSJET* (vervolg)

19. Indien ten tijde dat de *tsietsiet* geknoopt werden het gat op de juiste afstand was en daarna scheurt het gat of de rand van de *talliet* een beetje in, zodat de *tsietsiet* op een afstand van minder dan de voorgeschreven maat van de rand komt, dan wordt het daardoor niet onbruikbaar, want voor de Tora is slechts van belang dat de *tsietsiet* ten tijde dat men ze aanbrengt niet onder de hoek komen, want er staat geschreven (Bamidbar 15:38): ...Zij moeten *tsietsiet* maken aan de hoeken van hun kleren. Maar het is zeker aanbevelenswaardig om van te voren het gat rondom om te zomen (zie verder op § 16) en zo ook aan de zijkant van het *talliet*, opdat de afstand niet kleiner zal worden dan de lengte het voorste kootje van de duim.

Het aanbrengen van de *tsietsiet*

20. Het is een gewoonte om aan de *tsietsiet* vijf dubbele knopen te maken waar tussenin zich vier afscheidingen bevinden. Dit wil zeggen, men haalt de vier draden door het gat en knoopt ze samen met een dubbele knoop, waarna er dus acht draaduiteinden uit de knoop hangen. Daarna bindt men ze samen met de langste draad, die de *sjammasj* (dienaar) wordt genoemd en wikkelt die zeven maal rond de andere zeven draden en maakt dan opnieuw een dubbele knoop. Men bindt opnieuw met de *sjammasj* nu acht omwikkelingen en maakt weer een dubbele knoop. Men omwikkelt vervolgens elf maal en maakt een dubbele knoop en omwikkelt tenslotte dertien maal en maakt nogmaals een dubbele knoop. Indien niet één van de draden langer is dan de anderen doet men de ene omwikkeling met de ene draad en de andere omwikkeling met de volgende draad, enz. Zo deed men ook in de tijd dat men nog het *techelet-draad* gebruikte.¹ En omdat de *tsietsiet* voor ‘het mooi’ zijn, moet men proberen iedere afdeling tussen de knopen even lang te maken. Daartoe legt men de eerste omwikkelingen, die gering van aantal zijn, iets verder uit elkaar, bij het tweede lid legt men ze iets dichterbij elkaar en zo voort bij de derde en de vierde. Wanneer de afdelingen tussen de knopen echter niet allen even lang zijn, dan zijn de *tsietsiet* toch kosjer.² Zolang ze maar minimaal 12 duim lang zijn. Dat is minimaal 24 cm volgens *Sjoeré Hatora* van de Grach HaNaéh, ± 27 cm volgens Igrot Moshé van Rav. Moshé Feinstein en 28,8 cm volgens de *HaNodé BeJehoeda* en de *Gazon Ish*. Zie ook de Rambam, *Nisiat Kapajiem*, halacha nr. 4. En de hele lengte van de *tsietsiet*, d.w.z. vanaf de eerste knoop tot de uiteinden van de draden, moet minstens twaalf duimbreedtes lang zijn, en het is extra mooi wanneer de lengte van de ‘geledingen’ tussen de knopen samen éénderde en de afhangende draden tweederde van de totale lengte vormen. Echter achteraf bezien is dat niet absoluut noodzakelijk.³ Daarom moet men erop letten, dat elke geleding een duim breed is, zodat de vier geledingen samen vier duim lang zijn en de afhangende draden acht duim. Wanneer de draden langer zijn maakt men de geledingen ook iets langer. Men doet er goed aan om steeds de vier draden aan de ene kant van het gat te knopen met de vier draden aan de andere kant, zodat iedere draad steeds voor de helft aan de ene en voor de helft aan de andere kant hangt.

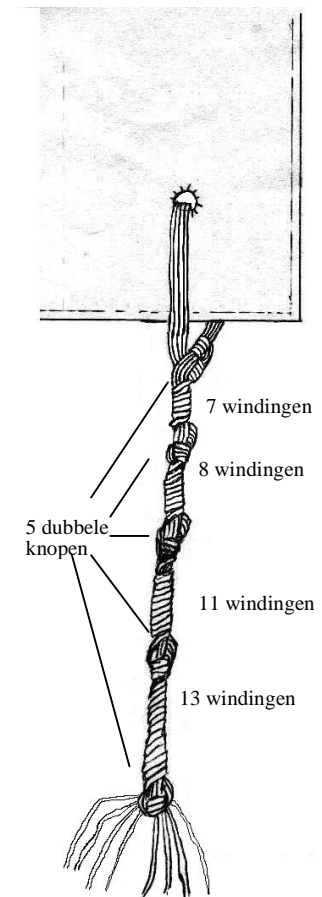

Fig. 9-2: Tsietsiet

21. ⁴Indien men de draden niet van elkaar losgeknipt heeft, maar indien men één lange draad heeft genomen en die in vieren heeft gevouwen en zo door het gat heeft gestoken en geknoopt heeft en ze pas daarna los van elkaar geknipt heeft dan is het onbruikbaar, omdat er geschreven staat (Dewariem 22:12): *je zult je draden maken* en dat wordt verklaard met: je moet ze maken, en niet repareren. Dit betekent dat vereist wordt dat de *tsietsiet* op het moment dat ze aan het kleed bevestigd worden reeds volgens de voorschriften zijn en niet dat men ze eerst zo maakt, dat ze onbruikbaar zijn en ze daarna bruikbaar probeert te maken door een handeling te verrichten, want dan blijven ze onbruikbaar. En zo ook, wanneer de *tsietsiet* volgens voorschrift aan een ander kleed gemaakt waren en daarna scheurt het kledingstuk en men wil de *tsietsiet* zo aan een ander kledingstuk bevestigen, of zelfs aan hetzelfde kledingstuk, bijvoorbeeld wanneer de *talliet* van het gat tot de zijkant is uitgescheurd, zodat de *tsietsiet* eruit is gevallen en men wil de *tsietsiet* weer bevestigen en dan het gat dichtnaaien, dan blijft het ook onbruikbaar vanwege dat je het moet maken en niet repareren. Dus eerst moet men het gat dichtnaaien en daarna de *tsietsiet* bevestigen. En zo eveneens, wanneer men de *tsietsiet*

bevestigd had aan een kledingstuk dat vrijgesteld was van de verplichting van *tsietsiet*. Bijvoorbeeld wanneer het grootste deel aan de zijkant was samengehaaid, (zie hierboven § 1) en men het naaisel daarna losmaakt, zodat het grootste deel los is en het kledingstuk verplicht is tot het hebben van *tsietsiet*; indien men de *tsietsiet* laat zitten zoals ze waren, dan is het ook onbruikbaar, omdat men het moet maken en niet repareren. Men moet dan de *tsietsiet* los maken en eruit halen en ze opnieuw volgens de voorschriften bevestigen. En zo ook in alle overeenkomstige gevallen.

Bronnen van de halacha

1. M.B. 11:22. Er zijn ook andere manieren van knopen, maar wij hebben hier de meest gebruikelijke manier beschreven;
 2. Sj.A.HaRav 11:8,32; 3. M.B. 11:67; 4. KSA 9:6.
-

Wegwijzer voor ons gebed

HOOFDSTUK EEN

Psoekei DeZimra – Zangverzen

De Gemara (Talmoed) zegt in Berachot 32a dat men zijn verzoeken tot Hasjem moet laten voorafgaan door lofuitingen. Daarom beginnen wij de *Sjemonee Esree* met lofgebeden voor Hasjem. Zo ook beginnen wij onze dagelijkse gebeden met de *Psoekei dezimra*¹, een verzameling verzen en Psalmen, die de lof van Hasjem prijzen, als een introductie voor onze gebeden, die daarop volgen.

Een andere verklaring is dat wij zo een grotere nabijheid tot Hasjem verkrijgen, door Hem te prijzen, hetgeen ons helpt om ons in het hoofdgedeelte van de *tefilla* te verheffen van het ene niveau tot het volgende. In de kabbalistische literatuur worden de *Psoekei dezimra* ook wel „Snijdende verzen” genoemd, verzen die de kwade krachten en stoornissen, die interfereren met onze gebeden, als het ware wegsnijden.

Laten wij ons de ontmoeting in herinnering brengen die *Ja'akov Avinoe* (onze voorvader Jacob) had met de beschermengel van Ezau (*Malach sjel Esav*). Nadat hij met deze engel gestreden had, overwint Ja'akov hem uiteindelijk en wil hij hem niet meer laten gaan. De *Malach* smeekt Ja'akov om hem te laten gaan, „want de dageraad is aangebroken.”² Wat moet de engel van Esav zo dringend doen, zo vroeg in de ochtend? Rasji verklaart in zijn commentaar op dat vers dat de *Malach* een loflied op Hasjem moet zingen. Dit was in feite zijn belangrijkste taak als *Malach*: de mogelijkheid en het voorrecht te hebben om de lof op Hasjem te zingen.

Perek Sjira is een verzameling van lofprijzingen, die ieder schepsel voor Hasjem zingt. In feite zeggen wij bij het davvenen dat ieder schepsel in lof voor Hasjem zingt: „Wie is gelijk aan U, Hasjem?”

Dit idee, om de lof van Hasjem te bezingen, is de basis van Koning Davids boek van de Psalmen (*Tehilliem*). Het is dit boek dat het volk Israël in iedere generatie voor Hasjem zingt in tijden van vreugde, nood en ellende. *LeDavid Mizmor* (Van David, een loflied), *Chesed Asjira Misjpat asjira; lecha Hasjem azamera*³ (Over liefde en recht wil ik zingen voor Hasjem). De Gemara (Talmoed)⁴ in Berachot (60b) vat dit op als Koning Davids persoonlijke lofliederen voor Hasjem, ongeacht de omstandigheden waarin hij verkeerde, of dat prettige omstandigheden waren of omstandigheden van harde rechtspraak. Het is in feite het lied van de innerlijke ziel van het Joodse volk, *Borchi nafsji et Hasjem wechol krowai et sjeem kodsjo*⁵ (Mijn ziel prijst Hasjem en al mijn innerlijke organen [prijzen] Zijn Heilige Naam).

Een vurig gebed en hartstochtelijk bidden

Er zijn twee soorten gebeden. De ene soort is de standaardtekst van de *Sjemonee Esree*, zoals die door de *Ansjei Knesset Hagedolla* [de Mannen van de Grote Vergadering in de tijd van Ezra en Nechemja] werden samengesteld. De kracht van de *tefilla* is in de standaardtekst ingebouwd. Met een minimum aan concentratie rijzen deze *tefillot* op naar de *Sjamajim* (Hemel) waar Hasjem ze accepteert.

1. Toer, *Siman* [hoofdstuk] 51. De „Toer” is de gebruikelijke afkorting voor de „Arba'a Toeriem”, een halachisch werk door R. Ja'akov ben Asjer (1275-1340), de standaard bron van de halacha.

2. Genesis / *Bereisjet* 32:27.

3. Psalmen 101:1.

4. Talmoed is de Hebreeuwse naam, Gemara de Aramese naam. Daar de Talmoed in het Aramees geschreven is, wordt het meestal „Gemara” genoemd.

5. Psalmen 103:1.

Een ander soort gebed is het persoonlijk gebed van iemand, dat hij zelf heeft samengesteld om zijn persoonlijke behoeften aan Hasjem uit te drukken. De aard van een dergelijke *tefilla* is gewoonlijk oprecht en serieus, daar het uit het diepst van iemands hart komt. Zulk een *tefilla* wordt ook makkelijk door de Almachtige geaccepteerd, zolang het maar serieus is. Wanneer een dergelijk gebed niet oprecht gemeend zou zijn, wordt het onmiddellijk verworpen.

De *Mesjech Chochma*⁶ gebruikt dit om de terminologie van Ja'akov Avinoe (onze voorvader Jacob) te verklaren, wanneer hij zegt dat hij een deel van de Amorieten „met mijn zwaard en mijn boog” had veroverd. De Targum Onkelos interpreteert dit vers metaforisch. „Mijn zwaard” is de kracht van het „gebed” en „mijn boog” verwijst naar de kracht van de „smeebede.” Het was dankzij de kracht van Jacobs gebed dat hij het Amorieten-volk overwon. De *Mesjech Chochma* legt uit dat er een intrinsiek verschil is tussen een zwaard en een boog. Een zwaard is vlijmscherp en het snijdt zonder moeite door de tegenstander heen. Bij de boog daarentegen zit de kracht achter de pijl. Hoe harder men aan de boog trekt, des te meer kracht er op de pijl wordt uitgeoefend, en des te dieper de pijl penetreert. Zo is het ook met het gebed. Wanneer men het gebed gebruikt, dat de *Ansjei Knesset Hagedola* samenstelden, dan werkt dat als een zwaard. Bijna zonder moeite snijdt dat door alle barrières en doorboort de hemelen. Een persoonlijk smeekgebed echter, vereist veel concentratie en inspanning, om zijn doel te bereiken, ongeveer zoals een pijl en boog. Beide kunnen het werk gedaan krijgen, maar de een vergt meer inspanning dan de ander.

Bidden met toewijding

Men kan de betekenis van de toewijding bij het gebed niet overschatten. Hoewel men zijn verplichting om te davvenen kan vervullen zonder dat men zich op zijn gebeden concentreert, moet men niettemin trachten om met concentratie (*kawana*) te davvenen, al was het alleen maar omdat men tot de Almachtige davvent. Zoals de Rosj⁷ schrijft in zijn klassieke werk *Orchot Chaim* over ethiek: „Wanneer je zoon bij je bedelt om iets dat hij werkelijk van jou wil hebben, maar hij besteedt geen aandacht aan je, wanneer hij tegen je spreekt, zou je dan niet boos op hem worden?” Het is dus duidelijk dat men alle moeite moet doen om zich op zijn gebed te concentreren, want, hoewel men technisch gesproken zijn verplichtingen om te davvenen is nagekomen, is het desondanks mogelijk dat het Hasjem ergert.

In het boek **Twersky on Prayer** bediscussieert Rabbi Twersky het onderwerp van *Kawana* (concentratie) en aandacht tijdens het gebed. Het gebeurt vaak, dat als men zich concentreert om zijn gedachten niet te laten afdwalen tijdens het gebed, het zelfs nog moeilijker wordt om zich te concentreren, daar er vele dingen zijn die trachten iemands aandacht af te leiden. Rabbi Twersky stelt daarom voor om zijn gedachten onder controle te houden door zich te concentreren op het Gebed, dat is beter dan te trachten afleidende gedachten te blokkeren. Hij vergelijkt dit met iemand die dreigt te verdrinken en wie een reddingstouw wordt toegeworpen. Ondanks zijn uitputting en angst zal hij dat levensreddende touw grijpen met al zijn energie en concentratie. En zelfs al zou hij dichtbij een miljoen euro's zien drijven, dan nog zou hij nimmer verleid worden om het touw los te laten en dat geld te grijpen. Dat is de kracht van de concentratie op het gebed. Dat is de betekenis van het Hebreeuwse woord *kawana*. Het woord komt van de stam *kaween*, dat 'richten' betekent. Al het andere vervaagt.

Rav Sjimsjon Pinkus *zt"l* suggereerde dat het voor de concentratie op de *tefilla* nuttig is om de *siddoer* te bestuderen en de betekenis van de gebeden en van de voorschriften te leren.

Dit is in feite het advies dat de Rambam (Maimonides)⁸ geeft om zondige gedachten te vermijden. Hij zegt dat men zijn gedachten voortdurend moet concentreren op Tora. Wanneer men over Tora nadenkt, zal men niet makkelijk op andere gedachten worden gebracht. Het is alleen een geest die leeg is van Tora-gedachten, waarin plaats is voor andere ideeën.

Zo ook, als men tijdens het gebed al zijn energie richt op gedachten over het gebed zelf, dan zal men niet licht worden afgeleid door wereldse gedachten. Dit kan worden bewerkstelligd door een beter begrip van de gebeden te krijgen en door daar veel aandacht aan te schenken tijdens het gebed. Dit kan zelfs bereikt worden door zich alleen maar te concentreren op de correcte uitspraak van ieder woord, of zelfs door alleen maar de letters van ieder woord in de *siddoer* (gebedenboek) te lezen. Dat alleen al kan iemands aandacht richten op het gebed, zodat er in de gedachten geen plaats meer is voor andere gedachten. Zoals de boogschutter die zijn pijl richt op zijn doel, zo kunnen ook wij onze gebeden richten op Hasjem.

6. Een commentaar op Tora door R. Meir Simcha of Dvinsk (1843-1926), vooral bekend om zijn commentaar op de Misjne Tora van Rambam, „Ohr Sameach”.

7. Rabbi Asjer ben Jechiël (Duitsland, 1250-Spanje 1327), Halachist, Talmoedist.

8. Wetten van Verboden Relaties / *Hilchot Issoerei Bi'a* 22:21.